

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/51/2020
Identifikačné číslo spisu:	8115219396
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8115219396.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D. N., a 2/ O. N., oboch bytom v O. XXX, proti žalovaným 1/ Všeobecná úverová banka, a.s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej splnomocnenkyňou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o. so sídlom v Bratislave, Kýčerského 7, IČO: 36 857 513 a 2/ Dražby a aukcie, s. r. o., so sídlom v Martine, Jilemnického 4012/30, IČO: 36 751 642, o zdržanie sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 28C/293/2015, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2019 sp. zn. 6Co/22/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2019 sp. zn. 6C/22/2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 28C/293/2015-306 zo 16. septembra 2019 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 28C/293/2015-231 z 24. septembra 2018 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. Z 11920-07 uzavretej dňa 15. mája 2007, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX k. ú. O., na adrese O. XXX, byt č. X, poschodie X, vchod č. XXX, v bytovom dome súpisné číslo XXX, stavba na parcele C KN č. XXX a podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu XX/XXXX (ďalej tiež len „byt“), vklad povolený Správou katastra E. pod V 2874/07. Žalobcom priznal nárok náhradu trov konania vo výške 100% proti žalovaným 1/ a 2/.

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 497 Obchodného zákonníka, § 151a, § 151b ods. 1 až 4, § 151c ods. 1 až 3, § 151j, § 52 ods. 1 až 4 a § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 3 ods. 6 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v znení účinnom od 1. júna 2014 (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“), § 1 ods. 3 písm. c) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon č.

129/2010 Z. z.“) a § 7 ods. 1, § 2 písm. u) a § 7 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z. z.“). Vecne mal za to, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou v danom prípade by bol neprimeraný, keďže ide o výrazný nepomer medzi súčasnou hodnotou dlhu a hodnotou nehnuteľnosti. Podporne poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) C-43/13, v ktorom súd zdôraznil potrebu ochrany nedotknuteľnosti obydli a potrebu náležitého prihliadania na to, že ide o obydlie spotrebiteľov, o ktoré by vykonaním dražby mohli prísť. Podotkol, že v prípade neuhrádzania si zmluvných záväzkov je pochopiteľne výkon záložného práva možný a v zásade sa aj realizuje, avšak pri výbere konkrétneho spôsobu sa musia vziať do úvahy oprávnené záujmy nielen záložného veriteľa, ale aj záložcov, zvlášť v situácii, keď sa jedná o obydlie rodiny. K skutkovému stavu konštatoval, že žalobcovia nespochybňovali, že zmluvu o poskytnutí úveru „HypoPôžička“ č. U 119202-07 z 10. mája 2007 spolu so zmluvou o zriadení záložného práva z 15. mája 2007 č. Z 11920-07 uzatvorili so žalovanou 1/ dobrovoľne, pričom na základe nej im bol poskytnutý úver v celkovej výške 207 100 Sk (6 874,46 eur). Následne z dôvodu nesplácania splátok riadne a včas, žalovaná 1/ vyhlásila listom z 7. augusta 2013 splatnosť úveru tým, že pohľadávka bola vo výške 6 292, 63 eur a zároveň oznámila začatie realizácie záložného práva na dlh vo výške 15.000 eur. Žalovaná 1/ tvrdila, že pohľadávka zo zmluvy č. 11920-07 zabezpečuje aj druhú pohľadávku, ktorá vznikla zo zmluvy č. 1428. Súd prvej inštancie pri skúmaní proporcionality výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou konštatoval, že hodnota nehnuteľnosti použitej ako záloh (bytu) bola stanovená vo výške 500 000 Sk (16 596,96 eura) a zabezpečené pohľadávky žalovanej 1/ z úverových zmlúv č. U-11920-07 a U 14285-07 celkom predstavujú sumu 12 000 eur, preto nedospel k záveru o neproporcionality výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou. Žalobe o zdržanie sa výkonu záložného práva len dobrovoľnou dražbou vyhovel, nie však požiadavka na zdržanie sa výkonu záložného práva ako takého. Na záver dodal, že zohľadnil oprávnené záujmy nielen záložného veriteľa, ale aj záložcov a ich právo na ochranu domova, ako aj rozhodovaciu prax odvolacieho súdu.

Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania odôvodnil právne ustanovením § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne plným úspechom žalobcov.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom z 21. mája 2019 sp. zn. 6Co/22/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Náhradu trov odvolacieho konania stranám nepriznal.

4. Odvolací súd, reagujúc na odvolacie námietky žalovaných, považoval za správny postup súdu prvej inštancie, ktorý poskytol dočasnú ochranu predbežným opatrením (uznesenie č. k. 28C/293/2015-62 zo 17. augusta 2015) a vyhovením žalobe o uloženie povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou. Bol toho názoru, že neboli žiadne pochybnosti o pohľadávke žalovanej 1/ - veriteľa, že dobrovoľná dražba je jedným zo zákonných spôsobov výkonu záložného práva a ani o tom, že žalobcovia porušili zmluvné povinnosti v časti splácania úverov. Nesúhlasil však s názorom, že neexistujú žiadne obmedzenia výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou. Podotkol, že aj tak silné právo, akým nepochybne záložné právo je, môže pri jeho výkone čeliť obmedzeniu vo svetle princípov súkromného práva. V tomto smere podporne poukázal na právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 23/2014 v spojení s rozsudkom SD EÚ vo veci C-34/12, ktoré považoval za akýsi manuál výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou v sporoch so slabšou zmluvnou stranou. Poznamenal, že okolnosti, akými sú najmä (i) chránený záloh (obydlie), (ii) chránené osoby ako dražbou dotknuté osoby, (iii) proporcionality vzťahu pohľadávky a zálohu, (ip) možnosti udržania vlastníctva k zálohu uspokojením pohľadávky iným spôsobom ako dražbou v prípade núteného výkonu záložného práva (súdnou exekúciou), (ir) dobrovoľná dražba ako prostriedok ultima ratio pri existencii iných možností výkonu záložného práva, (is) možnosti reštartu v splácaní úveru, (it) hrozba mimosúdneho vymoženia plnenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky, (iu) oslabenie práva premĺčaním a (iv) nedostatok odbornej starostlivosti veriteľa pri vyhodnocovaní bonity dlžníkov dôležitej na splácanie úveru predstavujú okolnosti, ktoré môžu mať relevanciu v konaní o zdržanie sa výkonu záložného práva v procese dobrovoľnej dražby. Oddialenie dobrovoľnej dražby a

dosiahnutie súdneho príkazu na zdržanie sa dobrovoľnej dražby závisí od intenzity vyššie uvedených okolností. Ak súčasne pôsobia dve a viac z vyššie uvedených okolností, úmerne s tým stúpa opodstatnenie obmedzenia dobrovoľnej dražby, najmä ak záložné právo opatrením súdu nezanikne a veriteľovi plynú úroky z omeškania. V nadväznosti na uvedené zdôraznil, že záloh predstavuje obydlie záložcov, preto ide o chránený záloh, pričom žalobcovia majú snahu dlh plniť. Zároveň podotkol, že aplikačná prax potvrdzuje, že aktivácia dobrovoľnej dražby spôsobuje značný rozvrat pomerov záložcu vyvolaný najmä faktom, že čiastočné platby dobrovoľnú dražbu nemusia zablokovať. V tejto súvislosti poukázal na ďalšie podstatné skutočnosti a to na dojednanie v zmluve o poskytnutí úveru č. U 11920-07 z 15. mája 2007, z ktorej vyplýva, že čiastka B úveru vo výške 7100 Sk bude prevedená na účet Consumer Finance Holding a. s. za účelom úhrady výdavkov vynaložených Consumer Finance Holding, pričom celková výška úveru - 207 100 Sk je tvorená časťou A úveru a časťou B úveru. Zarátanie poplatku a nákladov súvisiacich s úverom do celkovej výšky úveru predstavuje nepripustný postup v rozpore so záverom SD EÚ vo veci C-377/2014, ktorý vo výroku rozsudku v bode 3 výslovne uviedol, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ ES, ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. Zdôraznil, že uvedený následok má konzekvencie tak čo do údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov (ďalej len „RPMN“), ako aj o úrokovej sadzbe a v konečnom dôsledku čo do výšky splátok. Všetky tri uvedené údaje totiž vychádzali z nesprávnej výšky spotrebiteľského úveru uvedenej v zmluve. Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti nemôže byť správny ani údaj o RPMN, ktorý je reálne vyšší (ako aj výška úrokovej sadzby), pričom tento údaj má osobitný význam. Jeho nesprávne uvedenie je spájané s bezúročnosťou a s bezpoplatkovosťou úveru, na čo súd prihliada ex offio (uznesenie SD EÚ vo veci C-76/10) To má význam pre zdržanie sa výkonu záložného práva, pretože bol aktivovaný na základe neakceptovaných zmluvných podmienok bez posúdenia súdom. Odvolací súd považoval aj dojednanie všeobecných obchodných podmienok - čl. VI. bod 35, 38 (kumulácia príslušenstva a zmluvnej pokuty), čl. VIII. všeobecných obchodných podmienok, bod 43. - povinnosť dlžníka vrátiť istinu aj s príslušenstvom za rozporné s ustanoveniami § 48 ods. 2 a § 457 Občianskeho zákonníka. Napokon podotkol, že v čase rozhodovania súdu existuje viac než len jedna z okolností relevantných pre dočasné zdržanie sa dobrovoľnej dražby, na ktoré okolnosti prihliadal (obydlie ako chránený záloh, možnosti reštartu v splácaní a možnosť vymoženia plnení, na ktoré veriteľ nemá nárok). Za takýchto okolností sa odvolací súd stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie v rámci preventívneho posúdenia (ne)proporcionality výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou. Podotkol, že ak pominie dôvod ochrany, pri zmene skutkových okolností rozsudok nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci. Výkon záložného práva teda proces, v rámci ktorého vec neposudzuje žiadna objektívna inštitúcia (ale väčšinou podnikatelia s cieľom dosiahnutia zisku), plne opodstatňuje preventívne opatrenie súdu. V tomto kontexte ďalej uviedol, že sama o sebe zmluvná podmienka o dobrovoľnej dražbe nemôže byť nekalá. Ide totiž o zákonný prostriedok výkonu záložného práva. Problém nastáva vtedy, ak sa má inak legálnym prostriedkom vymôcť nečestné plnenie. Vtedy už je možné zmluvnú klauzulu, ktorá inak má oporu v zákonom regulovanom pravidle posúdiť ako nekalú. Poznamenal, že žalovaná 1/ má možnosť uspokojiť svoju pohľadávku aj iným spôsobom výkonu záložného práva, než len formou dobrovoľnej dražby a v tomto smere rozhodnutím súdu nie je obmedzená. Ako nedôvodnú vyhodnotil aj odvoláciu námietku o nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej 2/. Podotkol, že z obsahu spisu vyplýva, že dražobníkom, teda osobou, ktorá bola záložným veriteľom poverená vykonaním úkonov, ktoré dražbe predchádzajú (oznámenie o dražbe) a následne, ktorá mala samotnú dražbu aj vykonať, je žalovaná 2/. Z tohto dôvodu považoval za dôvodné uloženie povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou aj žalovanej 2/, keďže ide o subjekt, prostredníctvom ktorého žalovaná 1/ realizuje výkon záložného práva a úkony žalovanej 2/ sú spôsobilé v konečnom dôsledku pozbaviť záložcov ich vlastníckeho práva k zálohu, (teda povinnosť uložená napadnutým rozsudkom sa týka práve osoby, ktorá reálne do práv žalobcov zasiahla).

Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil právne ustanovením § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, ako aj v súlade s čl. 17 Základných princípov CSP a vecne tým, že žalobcom (v konaní úspešným a na náhradu oprávneným) žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, preto im

náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej tiež len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP s odôvodnením, že odvolací súd pri posudzovaní zásadnej právnej otázky „či je alebo nie je možné meritórnym výrokom súdu uložiť sporovej strane časovo, či inak neobmedzenú povinnosť spočívajúcu v povinnosti zdržať sa (dobrovoľnou dražbou) výkonu takého záložného práva, ktoré bezpochyby platne vzniklo a zároveň stále existuje, keďže doteraz nezaniklo,“ dospel k nesprávnym právnym záverom a zároveň sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. V tejto súvislosti poukázala na právny záver odvolacieho súdu uvedený v bode 17 odôvodnenia, z ktorého okrem iného vyplýva, že v čase rozhodovania súdu (§ 217 CSP) pretrvávala hrozba porušenia práv a právom chránených záujmov, preto je práve žaloba o zdržanie sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou adekvátnym prostriedkom ochrany. Ak pominie dôvod ochrany, pri zmene skutkových okolností, rozsudok nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci. Dovolateľka s vysloveným názorom odvolacieho súdu nesúhlasila, nakoľko odvolací súd nahradil funkciu predbežného opatrenia, poprel zásadu a zmysel zákonnej prekážky rozhodnutej veci, ako aj jej znemožnil využiť zákonom prikázaný spôsob výkonu záložného práva a to len z dôvodu, že sa jedná o spotrebiteľský vzťah, čím prakticky odignoroval právnu úpravu legálneho a zákonom aprobovaného inštitútu dobrovoľných dražieb v právnom poriadku Slovenskej republiky. Podľa jej názoru sa odvolací súd vo výraznej a nepripustnej miere odklonil od aktuálnej ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), ktorý sa zásadnou právnou otázkou tohto sporu zaoberal v uznesení z 29. januára 2019 sp. zn. 8Cdo 147/2017, ako aj v uznesení z 25. apríla 2019 sp. zn. 5Cdo 113/2017, z ktorých vyplýva, že „rozhodnutie súdu vo veci samej je v podstate nevykonateľné a zasahuje do práv žalovanej 1/ bez toho, aby bolo právoplatne rozhodnuté o platnosti záložnej zmluvy v časti výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva“. V tejto súvislosti poukázala na čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP a to princíp právnej istoty, lebo opačný záver by predstavoval neprípustný zásah do právnej istoty strany sporu a jej práva na spravodlivý proces. Zároveň zdôraznila, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s právnymi závermi vyplývajúcimi z rozhodnutí najvyššieho súdu, keď navyše svoj postup ani názor riadne a náležite neodôvodnil. Napokon podotkla, že v právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje zákonný, či iný objektívny a relevantný dôvod, pre ktorý by mal byť inštitút dobrovoľných dražieb vnímaný odlišne od ostatných zabezpečovacích prostriedkov (v prípade, ak platné záložné právo zabezpečuje platný a existujúci záväzok zo spotrebiteľskej zmluvy). Právny názor odvolacieho súdu preto fakticky diskvalifikuje jeden zo spôsobov výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou pred inými spôsobmi, nie je daný relevantný právny rámec a je zjavne bez právneho základu. Navyše je v priamom rozpore s kogentnou právnou úpravou vyplývajúcou z § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka, ktorá spôsob výkonu záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby záložnému veriteľovi v záväzkovo právnom vzťahu zo spotrebiteľskej zmluvy výslovne prikazuje. Uvedené ustanovenie totiž konštruje právne záväzný postup záložného veriteľa prostredníctvom dobrovoľnej dražby nielen ako právo, ale najmä ako legálny príkaz na postup určitým, zákonom stanoveným spôsobom v prípade, ak sa jedná o realizáciu záložného práva zo spotrebiteľskej zmluvy. Spotrebiteľ má v procese dobrovoľnej dražby či už ex ante alebo ex post k dispozícii účinné právne prostriedky pre naplnenie ochrany svojich spotrebiteľských práv. V závere dovolateľka dodala, že napadnutým rozhodnutím odvolací súd neprimeraným spôsobom a bez relevantného dôvodu zasiahol do majetkových práv záložného veriteľa v podobe faktického odňatia možnosti uspokojenia zabezpečenej pohľadávky prostredníctvom realizácie záložného práva dobrovoľnou dražbou. Navrhla zmeniť napadnuté rozhodnutie a žalobu zamietnuť, alebo zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uplatnila si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolaniu vyhovieť.

7. Žalobcovia dovolací návrh nepodali.

8. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie

vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011) Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

13. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

14. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní).

15. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

16. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2, čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil,

pripadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 6/2017, 3Cdo 158/2017, 4Cdo 95/2017, 5Cdo 87/2017, 6Cdo 21/2017 a 6Cdo 129/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikátúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

17. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritornému dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd prístupíť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

18. Dovolací súd pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania z hľadiska vymedzenia zákonných náležitostí dovolacieho dôvodu v súlade s ustanoveniami § 432 CSP dospel k záveru, že vymedzená otázka v dovolaní je právnou otázkou, preto dovolanie je procesne prípustné. Následne sa zaoberal posúdením dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

19. Podstata dovolacej argumentácie dovolateľky spočívala v nesprávnom právnom posúdení právnej otázky „či je alebo nie je možné meritorným výrokom súdu uložiť sporovej strane časovo, či inak neobmedzenú povinnosť spočívajúcu v povinnosti zdržať sa (dobrovoľnou dražbou) výkonu takého záložného práva, ktoré bezpochyby platne vzniklo a zároveň stále existuje, keďže doteraz nezaniklo“, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a to právneho názoru vysloveného v skutkovo obdobných veciach (navyše toho istého záložného veriteľa ako v danom spore) a to v uzneseniach sp. zn. 8Cdo 147/2017 z 29. januára 2019 a 5Cdo 113/2017 z 25. apríla 2019. Dovolateľka nesúhlasila s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý rozhodol o časovo neobmedzenom zákaze žalovanej 1/ ako záložného veriteľa realizovať zmluvne dohodnuté a zákonom aprobované záložné právo prostredníctvom dobrovoľnej dražby, a to bez ohľadu na vznik a existenciu zabezpečovanej pohľadávky, ako aj samotného záložného práva. Dôvodila, že súd takto neprimeraným spôsobom a bez relevantného dôvodu zasiahol do majetkových práv záložného veriteľa v podobe faktického odňatia možnosti uspokojenia zabezpečenej pohľadávky prostredníctvom realizácie záložného práva dobrovoľnou dražbou. Navyše je v priamom rozpore s § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenie konštruje právne záväzný postup záložného veriteľa prostredníctvom dobrovoľnej dražby nielen ako právo, ale najmä ako legálny príkaz na postup určitým, zákonom stanoveným spôsobom v prípade, ak sa jedná o realizáciu záložného práva zo spotrebiteľskej zmluvy.

20. Záložné právo je právnym prostriedkom, ktorý slúži na zabezpečenie pohľadávky záložného veriteľa a jej príslušenstva tým, že oprávňuje záložného veriteľa uspokojiť sa alebo sa domáhať uspokojenia pohľadávky zo zálohu, t. j. z predmetu záložného práva, za predpokladu, že záložca svoju pohľadávku nesplní riadne a včas. Ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená, je záložný veriteľ oprávnený na výkon záložného práva. Jedným zo spôsobov, ktorým sa záložný veriteľ v rámci výkonu záložného práva môže uspokojiť, je predaj zálohu na dobrovoľnej dražbe. Záložný veriteľ je oprávnený domáhať sa uspokojenia svojho záložného práva prostredníctvom predaja zálohu na dobrovoľnej dražbe. Podstatou dobrovoľnej

dražby v zmysle jej platnej právnej úpravy je dohoda vlastníka veci s dražobníkom o dražbe určitého predmetu. Dobrovoľná dražba sa odvíja od predchádzajúceho úkonu vlastníka, ktorý dáva súhlas na budúce speňaženie určitého svojho majetku určitým spôsobom regulovaným právom. Proces dobrovoľnej dražby sa riadi zákonom č. 527/2002 Z. z.

21. Z doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že súdna prax pri riešení vymedzenej právnej otázky dospela k záveru, že právna úprava dobrovoľných dražieb, resp. možnosť vymáhania plnení zo spotrebiteľských zmlúv takouto formou nie je v rozpore s ochranou spotrebiteľa, ktorá vyplýva z práva Európskej únie, avšak len za predpokladu, že príslušná právna úprava umožňuje zabezpečenie ochrany práv spotrebiteľa, resp. ju aspoň prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje (porov. sp. zn. 8Cdo 147/2017, 5 Cdo 113/2017, 2 Cdo 36/2019 a 3Cdo 94/2019). Dovolací súd nespochybňuje právny názor odvolacieho súdu, že strata obydľia žalobcov by predstavovala zásah do ich práv a spôsobila by im nepriaznivú životnú situáciu, avšak právo na obydlie spotrebiteľa nemožno chápať ako absolútne nedotknuteľné.

22. Z obsahu spisu je nesporné, že strany uzavreli zmluvu o poskytnutí úveru „Hypopôžička“ č. U 11920-07 z 10. mája 2007 spolu so zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. Z 11920-07 z 15. mája 2007, ktorej vklad bol povolený Správnu katastra E. pod V 2874/07, na základe ktorej bol žalobcom poskytnutý úver na rekonštrukciu nehnuteľnosti vo výške 200 000 Sk, ktorý sa žalobcovia zaviazali splácať v mesačných splátkach vo výške 2 060 Sk od 20. júna 2007 v počte splátok 240 s dojednanou úrokovou sadzbou vo výške 9,60% fixovanou na 5 rokov. Súčasťou dojednaných podmienok bolo prevedenie sumy 7 100 Sk na účet Consumer Finance Holding z titulu úhrady vynaložených výdavkov. Z dojednaných zmluvných podmienok vyplývajúcich zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti vyplýva, že predmetom zálohu bola nehnuteľnosť v hodnote 500 000 Sk a to byt č. X nachádzajúci sa na 1. poschodí, bytového domu súpisné č. XXX, stavba na pozemku parcelného č. C KN XXX, k. ú. O.. V prípade nesplácania zabezpečovanej pohľadávky riadne a včas, si strany dohodli podmienky výkonu záložného práva (bod 6), v zmysle ktorých v danom prípade aj dovolateľka pristúpila k výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou. Vznik, ani existencia pohľadávky v spore nebola spochybnená. Predbežné opatrenie nariadené uznesením súdu prvej inštancie č. k. 28C/293/2015-62 zo 17. augusta 2015 (s právoplatnosťou od 11. septembra 2015) predstavovalo dočasné opatrenie, ktoré malo za cieľ eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v priebehu konania nastať, t. j. že by mohlo dôjsť k nevyváženému a neprimeranému zásahu do vlastníckych práv žalobcov k ich obydliu zo strany žalovanej 1/ ako záložného veriteľa. Vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci, nariadenie predbežného opatrenia (resp. neodkladného opatrenia podľa CSP) možno považovať za primeraný a účinný prostriedok na ochranu práv žalobcov ako spotrebiteľov.

23. Pri posudzovaní existencie uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa pri riešení dovolaním vymedzenej právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 8Cdo 147/2017 z 29. januára 2019 konštatoval, že „rozhodnutím súdu vo veci samej, ktorým bola uložená žalovaným povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva na neobmedzený, vopred neurčený čas, bolo neprimerane zasiahnuté do práva žalovanej 1/ (totožného subjektu ako v danom spore) ako záložného veriteľa v budúcnosti uspokojiť sa, resp. domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky z predmetu záložného práva formou predaja vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva. Rozhodnutie vo veci samej nemohlo nahradiť predbežné opatrenie, pretože takéto rozhodnutie je v podstate nevykonateľné a zasahuje do práv žalovanej 1/ bez toho, aby bolo právoplatne rozhodnuté o platnosti záložnej zmluvy v časti výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva.“ Totožný právny názor vyplýva aj z ďalších rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo 113/2017 z 25. apríla 2019, 2Cdo 36/2019 z 26. augusta 2019 a 3Cdo 94/2019 z 18. februára 2020, týkajúcich sa skutkovo obdobnej veci a totožného záložného veriteľa (dovolateľky), preto namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je v tomto prípade prítomný. Právny názor vyjadrený v uvedených rozhodnutiach je potrebné aplikovať aj na tento a posudzovaný prípad. Súdna prax pri posudzovaní vymedzenej otázky (bod 19) dospela k záveru, že právna úprava dobrovoľných dražieb,

resp. možnosť vymáhania plnení zo spotrebiteľských zmlúv takouto formou nie je v rozpore s ochranou spotrebiteľa, ktorá vyplýva z práva Európskej únie, avšak len za predpokladu, že príslušná právna úprava umožňuje zabezpečenie ochrany práv spotrebiteľa, resp. ju aspoň prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje. Uvedený záver napokon vyplýva aj z rozhodnutia SD EÚ C- 34/13 (Kušionová c/a SMART Capital, a. s.) a z uznesenia ústavného súdu č. k. PL.ÚS 23/2014 -18 z 24. septembra 2014, z ktorých záverov síce odvolací súd vychádzal, len ich odlišným spôsobom interpretoval, pričom odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu náležitým spôsobom neodôvodnil, ani sa nevysporiadal s rozhodnutím dovolacieho súdu sp. zn. 8Cdo 147/2017 z 29. januára 2019, predloženým žalovanou 1/ pred rozhodnutím vo veci samej, hoci tento mal možnosť s právnym názorom dovolacieho súdu sa oboznámiť (§ 393 ods. 3 CSP v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Základných princípov CSP).

24. Pri kolízii ústavou garantovaných práv a to práva žalobcov na ochranu obydlia zaručeného čl. 21 Ústavy (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov), alebo čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb.) a na druhej strane práva dovolateľky na ochranu majetku zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy a čl. 1 Dodatočného protokolu, je potrebné vykonať test proporcionality „stricto sensu“ za účelom zistenia, či obmedzenie ustanovené zákonom resp. na základe zákona, zodpovedá legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (I. ÚS 4/02 <., I. ÚS 36/02 <.I.US36/02>, I. ÚS 193/03 <.I.US193/03>).

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), preto dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

26. Podľa § 439 písm. a/ CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý.

27. Z judikatúry najvyššieho súdu (R 73/2004) vyplýva, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

28. Rozhodnutie o náhrade trov konania je závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozhodnutia vo veci samej by rozhodnutie o trovách konania bolo v rozpore s princípom právnej istoty (sp. zn. 2Cdo 267/2008, 2Cdo 173/2008, 1MCdo 14/2010, 1Cdo 36/2011, 6Cdo 201/2012, 4Cdo 52/2014, ako aj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015). Uznesením súdu prvej inštancie č. k. 28C/293/2015-62 zo 17. augusta 2015 bolo rozhodnuté o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania, preto ho dovolací súd zrušil, lebo účinky zrušenia rozhodnutia vo veci samej sa musia vzťahovať aj na rozhodnutie o trovách konania, ktoré dovolaním napadnuté nebolo.

29. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní. Vysloveným právnym názorom uvedeným v tomto uznesení je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

30. O trovách dovolacieho konania a o trovách pôvodného konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.